

OPĆINA MEDULIN

PARK POVIJESTI OPĆINE MEDULIN

Interreg
Italy - Croatia
European Regional Development Fund EUROPEAN UNION

HISTORIC | Heritage for Innovative and Sustainable TOURIST Regions in Italy and Croatia
www.italy-croatia.eu/HISTORIC

PARK POVIJESTI OPĆINE MEDULIN
<https://ppom.eu>

Na samom jugu istarskog poluotoka 1993. godine osnovana je Općina Medulin na površini od 29,35 km² s oko 6500 stanovnika. Medulin, Premantura, Banjole, Pomer, Vinkuran, Vintijan, Valbonaša i Pješčana Uvala danas su uglavnom turistička naselja, no stanovnici se bave i poljoprivredom i ribarstvom ili rade u obližnjem gradu Puli.

Medulinski se zaljev smjestio između rtova Kamenjak na jugozapadu i Marlera na istoku.

Vanjski otvoreni dio omeđen je s juga otočićima Fenera, Šekovac, Ceja, Trumbuja, Bodulaš, Levanić. Pomerski i Premanturski školjčići smješteni su u unutarnjem dijelu zaljeva uz samo kopno.

Šetnjom kroz povijest medulinskog područja upoznat ćemo se s najvažnijim trenucima života i mijena na ovom području.

Krenimo!

Naselje Medulin smješteno je na uzvisini i sjedište je istoimene općine. Urbanizirano i turistički razvijeno s južne strane spušta se u Medulinski zaljev.

O najranijem životu na ovim područjima svjedoče nalazi iz neolitičkog doba na Vižuli i Vrčevanu te iz bronzanoga i željeznog doba na Punta Kašteji i Vrčevanu, a vjeruje se da je upravo tu smještena i histarska gradina Mutila koju u histarsko-rimskom ratu spominje antički pisac Plinije Stariji.

Medulinski zaljev, duboko uvučen u kopno, važan je prostor sidrenja

Naselje Banjole, uz razvedeno priobalje, danas prekriveno borovom šumom, obiluje lokacijama iz svih povijesnih razdoblja.

U rimsko doba u uvali Paltana sagrađena je uz samu morsk obalu rimska vila po kojoj je zbog termalnog kupališnog kompleksa cijeli prostor vjerojatno dobio naziv *Balneolum minus* – malo kupalište. Na prostoru Cintinera locirano je i naselje iz rimskog doba.

Osnova gospodarstva u povijesti su poljoprivreda, ribarstvo, vađenje kamena i brodogradnja. Danas su Banjole važno turističko mjesto.

Vinkuran je mjesto iznad dobro zaštićene uvale Soline. Od antičkog do suvremenog doba poznat je po kamenolomu *Cavae Romanae* iz kojeg se vadi kvalitetan istarski kamen vapnenac. Iz ovog je kamenoloma vađen kamen za pulsku Arenu.

Godine 1904. sagrađena je škola, a 1906. utemeljena je Prva hrvatska čitaonica. Danas je Vinkuran s kamenolomom *Cavae Romanae* sjedište kiparske kolonije.

pomoraca tijekom trgovačkih plovidbi Jadranom, ali brojna privezišta za prikupljanje proizvoda iz obližnjeg plodnog zaleđa govore nam i o razvijenoj poljoprivrednoj proizvodnji i preradi na priobalnim imanjima od antike do suvremenog doba.

O životu antičkih stanovnika, njihovim vjerovanjima, usponima i padovima (I.-VI.st.) svjedoči i nekropola Burle nedaleko arheološkog lokaliteta Vižula; prostore Kažele, Pošesa, Bijece i Pinete, Sige i Munkalbe, kao i more Bijece skrivaju priču prošlosti.

Suvremeno naselje nastalo na srednjovjekovnoj tradiciji urbanitetom unosi novosti u novo doba.

Premantura se smjestila na uzvisini podalje od mora. Oko trga s crkvom raspršilo se mjesto s tradicijskim kućama, a u suvremeno doba razvija se kao turističko središte.

Prostor mjesta Premantura naseljen je od prapovijesti do suvremenog doba. Iz strateških razloga izgrađen je austro-ugarski fortifikacijski sustav.

Kamenjak ima strateški važan položaj za nadzor morskog prostora južne Istre. Njegova dugačka razvedena obalna linija s velikim brojem uvala pogodno je mjesto za formiranje antičkih građevinskih kompleksa – *villae rusticae* radi prikupljanja, obrade i distribucije poljoprivrednih proizvoda kopnom i morem iz plodnog zaleđa.

Danas je rt Kamenjak zaštićen prirodni krajobraz velike florističke vrijednosti s 487 biljnih vrsta koje ukazuju na bioraznolikost.

Božica Minerva, zaštitnica mudrosti i umjetničkog umijeća, trgovine, obrta, ratnika i medicine, bila je jedno od vrhovnih rimskih božanstava. Brončana figurica pronađena je 1930. na obali u Premanturi, a datira iz 1. ili 2. st. Vjerojatno je pripadala kućnom svetištu obližnje rimske vile.

Pomer se smjestio uz obalu najdublje uvučenog dijela Medulinskog zaljeva, a stanovnici se tradicijski bave vinogradarstvom, maslinarstvom i povrtlarstvom. Pomeri su poznati ribari i uzgajivači školjaka. Danas je razvijen turizam.

Pješčana Uvala turističko je i stambeno naselje na krajnjem zapadu Općine Medulin. Nastalo je uz skrovitu pješčanu plažu. Nedaleko je i Park šuma Soline koja se prostire u nastavku šetnice uz more prema zaljevu Kanalić. Odlučuje se velikom biološkom vrijednošću i jedna je od rijetkih preostalih šuma hrasta crnike na našoj obali.

Naselje Valbonaša smješteno je u plodnom zaleđu priobalnih mjesta Vinkuran i Vintijan, na putu prema Banjolama i Premanturi. Na uzvisini u prapovijesti ovdje se nalazila i prapovijesna gradina, kasnije se u ovom prostoru spominje i samostan sv. Marije koji je od 14. do 18. st. plaćao desetinu pulskim biskupima. Oduvijek je na ovom prostoru osnovna grana privredivanja bila poljoprivreda, poglavito ratarstvo zbog plodnih polja u okolici.

Vintijan je naselje na brežuljku ponad zaljeva Veruda. Na padinama brežuljka i danas se uočavaju manji ostaci kamenoloma koji je istog sastava kao i obližnji *Cavae Romanae*.

Zbog strateške važnosti vintijanske uzvisine s otvorenim pogledom na dobro zaštićen zaljev u prapovijesno doba ovdje je nastalo gradinsko naselje. Naselje na uzvisini bilo je sigurno, omogućavalo je kontrolu prometa zaljevom, a blizina mora osiguravala je stanovnicima prehranu ribom i školjkama. U srednjem bronzanom dobu stanovnici vintijanske gradine ukopavaju se u pojedinačne grobove bez tumula, unutar ili izvan naselja.

Danas je Vintijan mjesto ugodnog odmora.

U zasipnom materijalu antičkog kamenoloma Vintijan pronađena je nezavršena skulptura rimske žene

